

Mivé lett a Svábhegy?

50 éve járok fel rendszeresen a hegyre, és – mint minden hegyre járó városlakó –, én is egy kicsit magaménak érzem a helyet. Isten ajándéka, hogy egy kétmilliós metropolisz ennyire a város részeként magáénak tudhat egy igazi erdő–mező dombságot, saját természetes állapotában.

A város mindig is magáénak tudta, használta a hegyet, hétköznapjainak és ünnepnapjainak része volt, még a fogaskerekű vasút megépítése előtt is. Néhány kisebb vendéglőn, esőbeállón kívül nem voltak kiszolgáló létesítmények. Az emberek a kirándulás, természetjárás okán jártak fel.

Ez a Természettől kapott környezet egészen az utóbbi időkig „tartotta magát”. A Millennium és az azt követő idők pontoszerűen, stílusosan nyúltak a helyhez, maximálisan meghagyva a hely természetes karakterét. Az Eötvös út végén a Víztoronytól az erdő, mező és a dombok voltak a főszereplők. a turista utak mentén, a tisztásokon félgömb fából ácsolt padok, asztalok, útjelzők szolgálták az embereket. Ez a „bútorzat” az erdő része volt, romlásában is az erdő részévé vált, mint egy kidőlt fa.

Ez az állapot egészen az ezredfordulóig tartotta magát. (a két kakukktójt, az Olimpia szállót és az olimpiai edzőtábor nemrég elbontották) Nem állítom ezzel, hogy nem voltak bosszantó jelenségek, (busz végállomás és forduló-, nivótlan rétesárusító bódék-, kiüresedett síház) de az erdő, a tisztások természetes állapotukban léteztek.

Mostanság azonban valami megváltozni látszik... Természetbarátnak álcázott történés indult el, ami tökéletesen átírja a hegyet. Emberbarátnak is nevezhetném a szándékot, ami ezt a folyamatot vezérelte, azonban, ha alaposan végig gondoljuk, inkább ember ellenes. Mert látszólag az emberek kényelmét, szórakozását van hivatva szolgálni...Kérdés azonban, hogy a mindenek feletti kiszolgálás, szórakoztatás-e az emberek valóságos érdeke?

Miről is van szó?

Adva van egy darabja a természetnek, ami könnyedén elérhető a városból, az emberek szeretik, használják, örömeiket lelik benne. Azért, mert más, mint a város, a kikapcsolódás maga.

Mi történik most?

A várost delegálják az erdőbe, hogy a megszokott civilizációs kényelmi igények várják az odalátogatókat. És ezzel elveszik az igaz élmény: hogy az erdőbe érkezünk, ami nagyon más, mint ahonnan jöttünk.

Vegyük sorjában, mi történt.

Először is – hogy ne legyünk igazságtalanok – az autóbussz megálló és forduló áthelyezése, a Normafa Síház rendbehozatala és a nyilvános WC pavilonok

létesítése fontos és pozitív lépés volt. A Sínház a két világháború közt épült jóminőségű épület, ami évtizedekkel ezelőtt étellel volt teli, szerették az emberek. Sok év óta üresen áll és most avatott építész kezek lehelnek újra életet az épületbe.

Ami azonban ezen túl a hegytel történt és történik, arra szeretnék egy kicsit –nem a kényelmes, unatkozó városi polgár szemével– rávilágítani.

1., A futópálya

Az erdei utaktól pár méterre és fel a Jánoshegyre színes recortán burkolatos futópálya készült, pont, mint a városi parkokban. Az erdei úton nagyon jó futni, tény, hogy van néhány nap, amikor az eső miatt ez némi nehézségbe ütközik. A futópálya mentén a városban szokásos felhajtószegélyeket és díszbokr sort létesítettek és a Jánoshegy alatt virág csoportokat, árvácskával teli ültetve. Mindez az erdőben idegen, felesleges és illúzióromboló (és a vaddisznóknak kiváló csemege).

2., A sétányok

Az erdei sétányokat – amik eleddig kavicsos utak voltak és megfelelően funkcionáltak – körülszegték acélszalagokkal, közte stabilizált burkolattal. Az acélszegély több centimétert kilóg a földből, balesetveszélyes, végleges szemét marad az erdőben, a burkolat pedig rendszeres karbantartást igényel és sehogy sem akar a neki kijelölt helyen megmaradni.

3., A játszóterek

A Víztorony után készült egy játszótér szökőkúttal, aminek a frissen telepített pázsitzönyegét a vaddisznók viszonylag hamar feltúrták. Valami stilisztikai problémát látok a dologban. Mintha az ideépített szökőkút nem lenne feltétlen szükséges egy hegyre vágyó turistának. De, hogy a játszótér témánál maradjunk, – még különösebb és felfoghatatlanabb, hogy az Anna rétre, – ami két gyönyörű, összefonódó dombhát – egy „tájbaillő” játszótérrel telepítettek, ami az odavezető erdei útról kilépve, szétrombolja az eddigi harmonikus látványt. A játszótér dedikáltan városi funkció, azoknak a gyerekeknek, akik híján vannak a vidéki környezet gazdag lehetőségeinek. Azoknak a városi gyerekeknek, akik a lakhelyükön, az óvodában, iskolában nap, mint nap játszótéren töltik a szabad idejüket, nem inkább arra volna szükségük, hogy találják meg az erdőben, réten a szépséget, a „szórakozást”? Miért fosztjuk meg őket a felfedezés örömétől azzal, hogy itt is „kiszolgáljuk” őket. Arról az esztétikai rombolásról már nem is beszélek, ami az Anna réttel történt. De ha ez mindenképpen „szükségesnek” látszott, nem lehetett volna a fák alatt valami különleges játszóhelyet kialakítani, ami nem vásárolt tárgyakkal áll, hanem „csak” a meglévő fákkal, bokrokkal, gödrökkel, halmokkal operál? Akkor esetleg nyári napokon is jó volna ott lenni. Mert, hogy ezen a játszótéren elviselhetetlen egy napos júliusi koradélután.

S ha a virtuális világba egyre jobban belesüppedő gyerektársadalomra gondolk, ez a kérdés annál fontosabbnak látszik. A megszokott közhelyszerű fordulatok, tárgyak alkalmazása helyett ki lehetett volna gondolni egy más, olyan helyet, ami – a természet részeként, innovatív módon – nyújt élményt a gyerekeknek.

4., A padok, bútorok

Egy erdei pad, asztal, útjelző, esőbeálló létrehozásához a félbevágott, méretre szabott rönkfán kívül alig van valamire szükség (ácskapocs, kapupántcsavar, pár szerszám.) Az erdőből lett és ott is marad élteben, holtában.

Az új, dizájn bútorokkal – túl azon, hogy lényük tökéletesen idegen a meglévők „társaságában” – más baj is van. Egyrészt a legelemibb bútortervezési elveknek sem felelnek meg, másrésztől létrehozásuk – az aránytalanul magas bekerülési költségen felül – aránytalan mennyiségű „szürke energiát” emészt fel a használati értékükhöz képest (vö. rönkfa pad.) ökológiai lábnyomuk, értékük, karbantartási igényük többszöröse az elvártaknak. Az alkatrészek(kő, beton, rozsdamentes acél, üzemben előállított acélkarmokkal erősített aránytalan méretű fa profilok, felületkezelő anyag) legyártása, összeszerelése összehasonlíthatatlanul bonyolultabb, sokkal több felesleges környezetszennyezéssel jár, mint a bevált rönkfa bútoroké. És ezen is csak ülni lehet, viszont minden évben gondozni kell őket és romlásukban kacattá válnak. Egy kis séta elegendő, hogy mindenki meggyőződjön arról, milyen állapotban vannak pár év után.

5., Nyilvános illemhelyek

Létesítésük nagyon is üdvözlendő, mindenki örül. Annak már kevésbé, hogy a kiválasztott anyagok (gipszkarton, laminált építőlemez), műszaki megoldások nem mondhatók éppen időtállóknak és jól takaríthatóknak. Pár év után foszlik a belső felületképzés, takarításuk lehetetlen. Érdemesebb, kifizetődőbb lett volna a hosszú távú jövőnek tervezni.

6., Kiszolgáló pavilonok

Kapcsolódva az előbbiekhöz – mivel egy pavilon családról van szó – a külső faburkolat anyagának, felületképzésének nem volna szabad pár év után ilyen képet mutatni.

S még ezzel kapcsolatban egy kicsit szofisztikáltabb meglátás: tulajdonképpen semmi baj, sőt üdvözlendő, hogy született egy „tájbaillő” típusú terv, ami sok fajta módon használható az igényeknek megfelelően. Ebből készült két kis együttes: egy a régi parkoló helyén (ami a régi réteses bódékat van hivatva kiváltani), a másik a Libegő előtti térségben. Ha az új fémlemezzel fedett szolgáltató házat is hozzáadjuk az új létesítmények sorához, az az érzésünk támadhat, hogy senki nem gondolta át egyszerre térben – időben – használatban ezeknek az esztétikai és funkcionális létjogosultságát, figyelembevéve, a meglévő adottságokat (felújított, kibővített Sínház, Ávós ház, régi hotel és vendéglő a sarkon, újonnan épített Vasas Hütte, Erzsébet kilátó vendéglője és az új parkolóval szemben lévő két kisbolt) Hány fog ezek közül folyamatosan működni?

7., Lombkorona sétány

aminek alépítményeként elkészült többszáz köbméter beton felhasználásával egy fogadó szerkezet, ami – úgy tűnik – szintén tartalmazni fog valami büfét. Ha valaki úgy döntött, hogy a budapesti polgárok lelki egészségének elengedhetetlen kelléke egy lombkorona sétány, nem lehetett volna olyan anyagból építeni teljes egészében, hogy amikor egyszer majd okafogyottá válik a lombnézés, ne okozzon gondot a megszüntetése? A természet szeretete okán miért pusztítjuk a természetet 2023-ban?

8., Hóágyúk

(kétfajta: egyik az Anna-réten készít szánkópályát, a másik az erdőben sífutó pályát)

amikor nem működnek – kb. 330 nap évente – akkor is ott pöffeszkednek, gyarapítva az amúgy is sok felesleges „berendezési tárgyat” az Anna réten és az

erdőben. Létesítésükhöz szükséges infrastruktúra (beton víztározó, elektromos földkábel és vízvezetékrendszer) pedig nem kívánatos anyagokkal tömte tele az anyaföldet.

S ma már az is látszik, hogy nemcsak hóesésre, de a hóágyú működéséhez megfelelő hőmérsékletre se nagyon lehet számítani hosszú távon. Biztos, hogy meggondolt és arányos volt ez a beruházás a max. 30 napos szánkózási -, sífutási lehetőségért egy tenyérnyi helyen? Létesítésükkel egy fikarcnyit mi is hozzájárultunk ahhoz, hogy nem fog többé hó esni.

9., Új kápolna az Anna-réten,

a már meglévő – lombok alá behúzódó – kisház felett a réten. Ha megépül a hozzá vezető utakkal, tényleg semmi nem marad a Jó Isten által teremtett Anna-rétből. Nem hinném, hogy örülni fog.

10., Lakópark

Végezetül még megemlíteném az Eötvös út mindkét oldalán épülő új lakóparkokkal kapcsolatos szomorúságomat. Jó dolog az építés, de a város természetes morfológiájához és természetrajzához való igazodást áthágni: bűn. Ez vonatkozik a Budai Vár barlangokkal átlyuggatott testére ráépített sokezer köbméter vasbetonra, meg ami a Dürer kerttel, Bosnyák térrel, Városligettel történik.

Építve rombolunk?